

Uitvoeringsplan
Plaagbestrijding
Gemeente Tubbergen

Januari 2020

Inhoud

1. Ongediertebestrijding	2
2. Eikenprocessierups (EPR)	2
Huidig beleid.....	2
Toekomstig beleid	3
3. Exotenbestrijding.....	4
4. Gebruik bestrijdingsmiddelen	5

1. Ongediertebestrijding

De gemeente heeft een wettelijk adviesplicht in het kader van ongediertebestrijding. Deze wordt dan ook als zodanig toegepast. In de openbare ruimte wordt na een melding de situatie ter plekke bekeken. Indien bij rattenoverlast opgetreden moet worden wordt er gebruik gemaakt van een biologische bestrijding. Bij ander ongedierte, bijvoorbeeld marters en wespen, adviseert de gemeente een bestrijdingsbedrijf in te schakelen. Bij particulieren voeren wij geen actieve bestrijding uit. Hen adviseren wij een bestrijdingsbedrijf in te schakelen.

2. Eikenprocessierups (EPR)

Wij worden in toenemende mate geconfronteerd met de overlast van de EPR. Gemeenten en andere terreineigenaren zoeken naar een efficiënte aanpak. Op 10 juli 2019 hebben de Provinciale Staten een motie aangenomen, waarin zij de provincie oproept om de bestrijding samen met gemeenten en de bij EPR betrokken partners vorm te geven. In dat kader wordt een Plan van aanpak opgesteld. De focus van dit plan is provinciaal, met ruimte voor regionale en lokale invulling/aanpak waarbij kennis, verantwoordelijkheden en de rol in de aanpak centraal staan. Aan de orde komen kennisuitwisseling EPR, gevaren voor volksgezondheid bij mensen (en hun dieren), verantwoordelijkheden, ervaringen vanuit andere regio's.

In dit plan zal ook de gemeentelijke zorgplicht vanuit de Volksgezondheid worden betrokken. De gemeente heeft een zorgplicht om voorzorgsmaatregelen te treffen tegen de gevaren die de eikenprocessierups met zich meebrengt. Het volledig voorkomen van die gevaren is, naar in de wetenschap nu wordt aangenomen, onmogelijk. De mate waarin de eikenprocessierups kan worden bestreden is afhankelijk van factoren die buiten de invloed van de gemeente liggen, zoals bijvoorbeeld klimatologische omstandigheden. Alleen als de gemeente kan worden verweten dat zij zich niet op zorgvuldige wijze heeft ingezet voor de beperking van de gevolgen van de eikenprocessierups, kan van aansprakelijkheid sprake zijn.

Hierna is onder " huidig beleid" aangegeven hoe wij momenteel de EPR preventief en curatief behandelen. Onder het kopje "Toekomstig beleid" is aangegeven hoe de gemeente Tubbergen in afwachting van het provinciale Plan van Aanpak op de korte en lange termijn zal omgaan met de aanpak van de EPR.

Huidig beleid

Verspreid over de gemeente heeft Tubbergen totaal 9760 eiken (peildatum nov 2019) in haar beheer. Hiervan staan er 1983 binnen de bebouwde kom. De afgelopen tien jaar is de eikenprocessierups in opkomst gekomen in Nederland, waarvan de laatste drie jaar deze is uitgegroeid tot een ware plaag. Door de warme en droge zomers is er veel overlast ontstaan en dienen de gemeentes hier een duidelijk beleid op te voeren.

Preventief spuiten

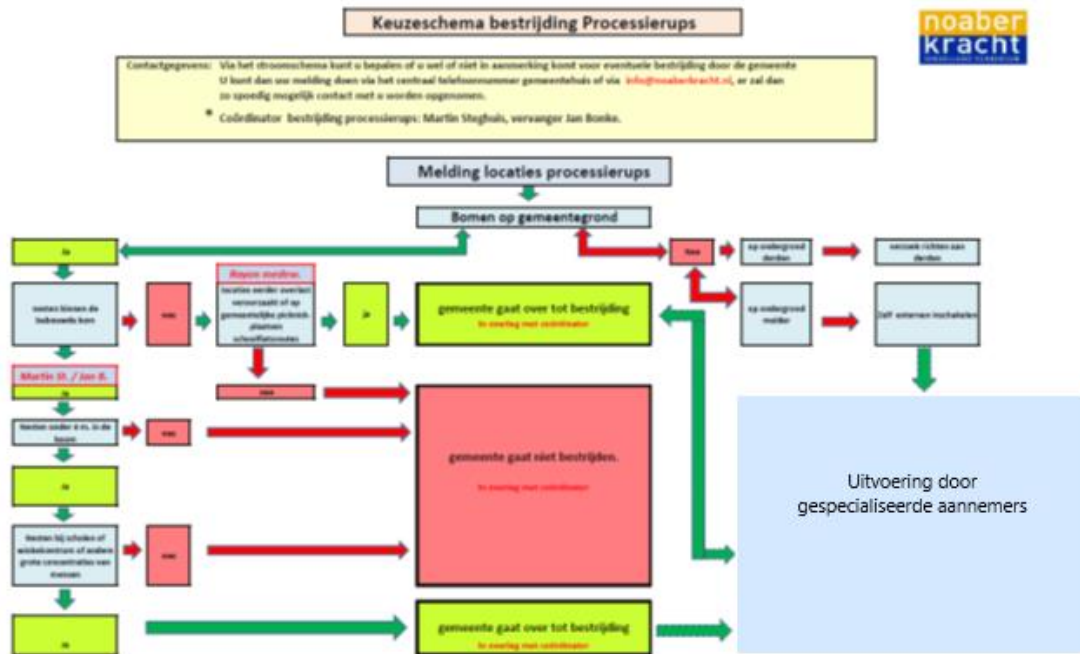
Sinds een aantal jaren worden bij de zogenoemde hotspots (scholen, winkels, speelplekken en bejaardentehuizen) de eikenbomen preventief behandeld met Xentari. Xentari is een biologisch bestrijdingsmiddel, een bacteriepreparaat dat vrijwel alleen rupsen dood die op dat moment in de boom aanwezig zijn. De bomen worden door middel van een bomennevelspuit door een aannemer in 2 behandelingen bespoten op het moment wanneer de bladeren ontplooiën (in april/mei). De 2^e behandeling volgt binnen 10 dagen na de eerste behandeling, de stof Xentari is 10 dagen werkzaam. Het jaarlijks preventief behandelen beperkt overlast en houdt de plaagvorming van eikenprocessierups beheersbaar. Preventief behandelen beperkt de kosten voor het curatief behandelen; curatief behandelen is veel bewerklijker in uitvoering en vele malen duurder.

Curatief behandelen

De curatieve bestrijding is het verwijderen van rupsen en rupsennesten in de boom of aan de stamvoet. Deze rupsen hebben dan al brandharen ontwikkeld, men is de plaag dus niet voor. Wel kan men door het verwijderen van de nesten de overlast voor de directe omgeving voor een groot gedeelte inperken. Als men de rupsen en poppen verwijdert voordat de vlinder uitgevlogen is (vanaf half juli), heeft ook deze behandeling een plaag onderdrukkend effect op de eikenprocessierups, ei-pakketten worden dan niet meer afgezet. Voor het curatief behandelen schakelt de gemeente gespecialiseerde aannemers in.

Keuzeschema bestrijding Processierups

Bij meldingen en klachten binnen de gemeente wordt er gebruik gemaakt van een keuzeschema. Met het doorlopen van dit schema kan er zorgvuldig de afweging worden gemaakt of er actie wordt ondernomen of niet.

Overzicht inzet 2019	
Uren eigen dienst	650 uur
Preventief behandelen	€ 8.000,-
Curatief behandelen	€ 27.000,-
Totaal	€ 35.000,-

Toekomstig beleid

Het beleid van de gemeente Tubbergen is gericht op een tweesporenbeleid, namelijk voor de korte en lange termijn.

Korte termijn

De gemeente Tubbergen zal in de toekomst terughoudend gebruik blijven maken van Xentari. Het wordt in de periode eind april tot en met eind toegepast als preventieve maatregel op risicovolle locaties binnen de bebouwde kom waar sterke overlast aanwezig is waaronder rond scholen, speelplaatsen, sportcomplexen en bejaardentehuizen. Daarnaast worden nesten van eikenprocessierups verwijderd door een gespecialiseerd bedrijf middels wegzuigen. Het wegzuigen van deze rupsen gebeurt in de periode half mei tot en met juli. Om andere vlindersoorten zoveel mogelijk te sparen zal de gemeente jaarlijks een vlinderbeheerkaart opvragen bij de vlinderstichting. Hierop staat de aanwezigheid van beschermde vlindersoorten in de gemeente aangeven. Indien noodzakelijk zal het uitvoeringsprogramma dan pleksgewijs worden aangepast. Goede monitoring van de EP-vlinderaantallen in de gemeente Tubbergen kan enorm bijdragen aan een goed en passend beleid voor het probleem. Om accuraat te kunnen handelen is het van belang te weten waar en hoe de vlinders zich ontwikkelen. Mannetjesvlinders kunnen door middel van het ophangen van vlindervallen gevangen worden. Dit zal inzicht geven over de actuele aantallen en hoe het probleem zich door de jaren zich ontwikkeld.

Lange termijn

Uitgangspunt binnen de gemeente is dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten de bebouwde kom willen verbeteren en waar mogelijk versterken. Dat doen we door het creëren van een leefomgeving waar voldoende natuurlijke vijanden aanwezig zijn. Deze bestaan uit enkele soorten sluipvliegen en sluipwespen die alleen parasiteren op de eikenprocessierups. Daarnaast is er ook een andere groep die de rupsen van de eikenprocessierups eten. Tot deze groep behoren gaasvliegen, zweefvliegen, kevers, roofwantsen en vogels terwijl vleermuizen ook de volwassen vlinders eten.

Om het gewenste biotoop voor deze natuurlijke vijanden te creëren passen we het beheer van de openbare ruimte, zowel binnen als buiten de bebouwde kom hierop aan. Het creëren van deze leefgebieden kost tijd. Binnen de bebouwde kom waar de overlast het grootst is, wordt op plekken met veel eiken, het maai-beheer aangepast van gazon naar lang gras beheer, waardoor meer dekking en voedselmogelijkheden voor natuurlijke vijanden ontstaan. Ook worden inheemse, streekeigen, mengsels ingezaaid waardoor sneller bloemrijke condities worden bereikt. Het vervangen van uitheems struweel voor inheemse soorten die veel insecten aantrekken wordt eveneens opgepakt.

Het is inmiddels wel duidelijk dat de eikenprocessierups niet uit te roeien valt, het probleem is helaas dus niet op te lossen. Maar door goed beleid en uitvoering is de overlast wel onder controle te krijgen en te houden.

3. Exotenbestrijding

In de gemeente Tubbergen valt onder exotenbestrijding voornamelijk de bestrijding van (Japanse) Duizendknoop, maar ook de Bereklaauw, Amerikaanse Vogelkers en de Reuzebalsemien.

De gemeente hanteert bij de bestrijding van deze invasieve soorten een specifieke bestrijdingswijze. Alle standplaatsen worden gedurende het gehele jaar in beeld gebracht op kaart, deze is toegankelijk via de gemeentelijke website. In het najaar worden alle geregistreerde locaties zorgvuldig en systematisch afgewerkt waarbij de planten worden verwijderd. De planten worden afgesneden en verpakt in plastic zakken. Deze worden met het 'grijze' afval afgevoerd naar een verbrandingsoven. Het resterende gedeelte van de stengels dat in de grond achter blijft wordt aangestipt met glyfosaat. (beproefde methode Stichting Probos) In het voorjaar worden nieuwe scheuten nogmaals uitgetrokken.

De lokale groei van de invasieve soorten wordt met deze methode redelijk goed in toom gehouden. Een aandachtspunt is dat er via andere openbaar terrein beheerders, zoals bijvoorbeeld Provincie en Waterschap, planten vaak alsnog makkelijk door de gemeente heen worden verspreid. Zorgvuldige omgang met resten van plantmateriaal en het schoonhouden van maaimachines is van groot belang om verspreiding tegen te gaan.

Voor het bestrijden van de invasieve exoten, zoals de Japanse Duizendknoop, wordt er momenteel in praktijk door verschillende organisaties volop geëxperimenteerd met alternatieve middelen. Zo wil het Waterschap Vechtstromen ook elektriciteit (elektrolyse) gaan toepassen. De effectieve werking daarvan is op dit moment nog niet bekend, maar het is wel het meest actueel benoemde alternatief. Daarnaast zijn er nog alternatieve producten, zoals:

- heet water
- staminjectie met natuurlijke bestrijdingsmiddelen
- afgraven
- afdekken

Op dit moment is er nog onvoldoende bekend over de werking daarvan. Bij een gebleken effectieve werking zullen wij uiteraard daar ook gebruik van gaan maken.

Overzicht inzet 2019	
Uren eigen dienst	120 uur

4. Gebruik bestrijdingsmiddelen

Samenvatting

De raad heeft met een raadsbreed gesteunde motie van 17 juni 2019 de college opgedragen een integrale visie en een uitvoeringsagenda ter bevordering van de biodiversiteit op te stellen. Daarnaast dient de rol van de door de gemeente gebruikte bestrijdingsmiddelen meegenomen te worden.

Argumentatie

In de genoemde motie wordt gevraagd de rol van de door de gemeente gebruikte bestrijdingsmiddelen in beeld te brengen. Het meest voorkomende bestrijdingsmiddel voor gebruik in de openbare ruimte is glyfosaat. Voor het gebruik hiervan is een aantal jaren geleden door VNG een convenant getekend waarin is vastgelegd dat voor de bestrijding van onkruidgroei op verhardingen het gebruik van glyfosaat niet langer zal worden toegepast. De gemeente Tubbergen werkt volgens dit convenant; de beheersing van onkruidgroei wordt sindsdien op alternatieve wijze (borstelen, branden) uitgevoerd.

De gemeente Tubbergen en ook de voor haar werkende aannemer Soweco passen dan ook geen bestrijdingsmiddelen meer toe. De gemeente gebruikt glyfosaat alleen nog voor de bestrijding van de invasieve exoot de Japanse Duizendknoop. Er wordt niet lukraak gespoten maar gericht gewerkt door het aanstippen van de snijvlakken van de behandelde planten. Gebleken is dat deze werkwijze als een effectieve behandelmethode kan worden gebruikt. De bestrijding vindt plaats op kleine schaal en op beperkte locaties.

Gronden in gebruik bij derden

Het komt regelmatig voor dat gemeentelijke gronden, bestemd voor o.a. woningbouw of als ruilgrond tijdelijk in gebruik worden gegeven bij derden. Bij pachtgronden zal opgenomen worden dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen waaronder glyfosaat wordt ontraden. Bestaande contracten c.q. afspraken worden gerespecteerd.